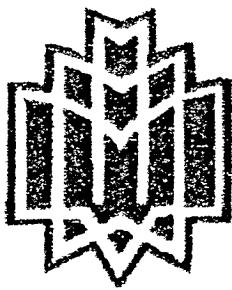

۱۹۸۶

دانشگاه تربیت معلم

دانشکده علوم

گروه زیست شناسی

اثر زهرزنپور عسل بر روی قدرت تمایزی آل-ترانس رتینوئیک اسید

HL-60 درده سلولی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد سلولی - تکوینی جانوری

استاد راهنما

دکتر کاظم پریور

اساتید مشاور

دکتر محمد نبیونی

دکتر فاطمه نادعلی

۱۳۸۸/۳/۲۴

دانشجو

هانیه جلالی

دانشگاه تربیت معلم
شهریور ۱۳۸۷

شهریور ۱۳۸۷

۱۲۵۷۱۸

تقدیمه به

قلب مهربان مادر

۹

(۵۹) بزرگوار پدر

که دعای خیرشان بهانه ای برای لطف پروردگارم شد

تقدیر و تشکر:

سپاس خالق یکتایی را که مرا توان دانش اندوزی بخشدید و پیمودن این مسیر سخت را سهل نمود. مراتب سپاس و تشکر خود را به تمامی استادی و بزرگوارانی که در تمامی سالهای تحصیل از محضر گرانقدر شان بهره برده ام تقدیم می نمایم.

از استاد گرامی و بزرگوار جناب آقای دکتر کاظم پریور که افتخار شاگردی را نصیب بنده نموده و در طی این پروژه مرا راهنمایی نمودند کمال تشکر را می نمایم.

از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر محمد نبیونی که در تمام مراحل کار با مهربانی، صبوری و پشتکار مرا یاری نمودند و مساعدتهاشان انگیزه ای برای ادامه راه بود، سپاسگزار بوده و نهایت تشکر را دارم.

از سرکار خانم دکتر فاطمه نادعلی که در کمال مهربانی مرا یاری نمودند تشکر می نمایم. از استاد محترم سرکار خانم دکتر مهناز آذرنیا و سرکار خانم دکتر هما محسنی کوچصفهانی که مساعدتها و راهنماییهای لازمه را مبذول بنده داشتند تشکر می نمایم.

از استاد بزرگوار سرکار خانم دکتر کوچصفهانی و جناب آقای دکتر زینلی که داوری این پایان نامه را بر عهده داشتند و هم چنین از مدیر محترم گروه سرکار خانم دکتر عریان و نماینده محترم تحصیلات تکمیلی آقای دکتر قهرمانی نژاد سپاسگزار می باشم.

از ریاست محترم دانشکده علوم جناب آقای دکتر فیاضی ، جناب آقای دکتر طهماسب ، جناب آقای دکتر بوجار ، سرکار خانم میر ابوالقاسمی ، و تمامی افرادی که در گروه زیست شناسی و دانشکده علوم، در طی این پروژه مرا یاری نمودند نهایت سپاس را می نمایم.

از دوست عزیز و مهربانم خانم مریم رحیمی که در طول کار کمال همکاری را با بندе نمودند بسیار سپاسگزارم.

از دوستان و همکلاسیهای محترم و تمامی دوستانی که در طول این مدت کمک نمودند تشکر می نمایم.

از جناب آقای مهندس محمود زاده که در موقع نیاز یاری رسان بنده بودند نهایت سپاس را ذارم. از جناب آقای دکتر مهدوی در گروه ایمونولوژی دانشگاه تربیت مدرس که در مرحله ای از کار خالصانه کمک فرمودند تشکر می نمایم.
و در پایان؛

نهایت احترام، تشکر و سپاس خود را خدمت خانواده محترم خویش بویژه مادر فداکارم که در تمامی دوران زندگی و تحصیلهم چراغی، روشنی بخش راهم بوده اند نثار می نمایم.

اثر زهرزنبور عسل بر روی قدرت تمایزی آل-ترانس رتینوئیک اسید در رده سلولی HL-60

سرطان حاد پرومیلوسیتی نوعی از سرطان حاد میلوئیدی است که با تکثیر بی رویه پرمیلوسیتها و مهار شدن تمایز آنها بروز می کند؛ رده سلولی HL-60 یک رده سلولی متعلق به سرطان حاد پرمیلوسیتی است و رده سلولی بسیار مناسبی جهت بررسی تکثیر، تمایز و مرگ سلولی سلولهای سرطانی می باشد. آل-ترانس رتینوئیک اسید موجب تمایز بلاستهای APL و رده سلولی HL-60 بسمت نوتروفیلهای بالغ میگردد اما اثرات درمانی آن همیشه تحت تأثیر سمت آن بوده است. یک روش جهت رفع این مشکل استفاده از موادی است که موجب افزایش تمایز این سلولها در حضور غلظتها پاییتر و غیر سمی تر رتینوئیک اسید گردد. تجربیات انجام گرفته نشان داده اند برخی از مواد با ویژگیهای ضد-تکثیری، ضد التهابی و آنتی اکسیدانی در افزایش تمایز سلولهای لوکمیایی موثر میباشند. زهر زنبور عسل حاوی انواع پیتیدها، آنزیمهای، آمینهای فعال بیولوژیکی و مواد غیر پیتیدی میباشد؛ مطالعات اخیر نشان داده زهر زنبور دارای اثرات ضد تکثیری و ضد التهابی میباشد.

در این پژوهه اثر زهر زنبور بر روی تکثیر و تمایز رده سلولی HL-60 بررسی و با اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید مقایسه شد. رده سلولی HL-60 از انسیتو پاپستور ایران تهیه شد. سلولها در محیط کشت RPMI 1640 حاوی ۱۰٪ سرم جنین گاوی و ۱٪ استرپتومایسین-پنیسلین در دمای ۳۷°C و در فشار ۵٪ CO₂ کشت شدند. روش شمارش تریپان بلو و روش MTT جهت تعیین دوزهای سمی و غیر سمی ویرسیهای مورفولوژیکی و تست NBT جهت تعیین تمایز استفاده شد. نتایج بدست آمده نشان داد که زهر زنبور و آل-ترانس رتینوئیک اسید هر دو در دوزهای بالا موجب مرگ سلولی و در دوزهای پاییتر در الگویی وابسته به دوز و زمان موجب مهار تکثیر این سلولها میگردند. آل-ترانس رتینوئیک اسید در غلاظت ۱ میکرو مولار موجب تمایز سلولها پس از طی ۷۲ ساعت شد؛ زهر زنبور در غلاظت ۲/۵ میکرو گرم در میلی لیتر موجب تمایز این سلولها نشد اما موجب افزایش مهار تکثیر و القاء تمایز در حضور آل-ترانس رتینوئیک اسید گردید که نتایج بدست آمده بترتیب در حد P<0.001 و P<0.05 معنی دار بودند. مکانیسم عمل زهر زنبور بخوبی معلوم نیست اما بنظر میرسد زهر زنبور با مسیرهای مولکولی متعددی از جمله کاسپازها، NF-κB، AKT، ERK و PTEN برهمنکشن داشته باشد و ممکن است از طریق این مسیرها عملکرد آل-ترانس رتینوئیک اسید در این سلولها را تحت تأثیر قرار دهد.

بنظر میرسد زهر زنبور ماده ای موثر در القاء مرگ سلولی و یا مهار تکثیر سلولهای HL-60 باشد و بتواند تمایز این سلولها را در حضور آل-ترانس رتینوئیک اسید افزایش دهد.

گل واژگان:رده سلولی HL-60، زهر زنبور عسل، آل-ترانس رتینوئیک اسید، تمایز

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

فصل اول

۱	مقدمه
۲	۱-۱-۱- تمايز ميلوئيدی
۲	۱-۱-۱-۱- فاكتورهای رونویسی دخالت کننده در تنظیم تمايز ميلوئيدی
۴	۱-۱-۱-۲- تمايزگرانولوسیتها
۵	۱-۲-۱- سلولهای سرطانی بنیادی و تمايز درمانی
۷	۱-۳- سرطان حادپر و ميلوسيتی
۱۰	۱-۴- رده سلولی HL-60
۱۱	۱-۵-۱- رتینوئیدها و سرطان
۱۲	۱-۵-۱-۱- متابولیسم رتینوئیدها
۱۴	۱-۵-۲- اثر رتینوئیک اسید بر روی سلولهای سرطانی
۱۵	۱-۵-۳- اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر روی رده سلولی HL-60
۱۶	۱-۶-۱- زهر زنبور عسل
۱۷	۱-۶-۱-۱- تركیبات موجود در زهر زنبور

۱-۶-۲- اثرات درمانی زهر زنبور عسل و اثر آن بر روی

۱۸	رده های سلولی سرطانی.....
۲۱	۱-۷-۱- هدف از پژوهش.....

فصل دوم

۲۳	مواد و روشهای.....
۲۴	۱-۱-۲- مواد و وسایل مورد نیاز.....
۲۴	۱-۱-۱-۲- مواد مورد نیاز .....
۲۵	۱-۲-۱-۲- وسایل مورد نیاز.....
۲۴	۱-۲-۱-۱- دستگاهها.....
۲۶	۱-۲-۱-۲- وسایل مصرفی.....
۲۷	۱-۲-۲- روشهای.....
۲۷	۱-۲-۲-۱- تهیه محیط کشت و محلولهای مورد نیاز.....
۲۷	۱-۲-۲-۱-۱- RPMI 1640 - تهیه محیط کشت.....
۲۸	۱-۲-۲-۱-۱-۲- PBS - تهیه محلول.....
۲۸	۱-۲-۲-۱-۱-۳- تهیه محلول اولیه آل-ترانس رتینوئیک اسید.....
۲۸	۱-۲-۲-۱-۴- تهیه محلول اولیه زهر زنبور.....
۲۸	۱-۲-۲-۱-۵- تهیه محلول اولیه MTT.....

۲۹	..... تهیه محلول اولیه NBT	۶-۱-۲-۲
۲۹	..... تهیه محلول اولیه PMA	۷-۱-۲-۲
۲۹	..... تهیه رنگ رایت - گیمسا	۸-۱-۲-۲
۳۰	..... تهیه محلول تریپان بلو ۰/۴ درصد	۹-۱-۲-۲
۳۰	..... روش پاساژ سلولی	۲-۲-۲
۳۱	..... روش منجمد نمودن سلولها	۲-۲-۳
۳۱	..... روش ذوب نمودن سلولهای منجمد شده	۲-۲-۴
۳۲	..... روش شمارش تریپان بلو و تعیین درصد سلولها ی زنده	۲-۲-۵
۳۲	..... دبر محیط کشت سلول	۲-۲-۶
۳۳	..... روش MTT	۷-۲-۲
۳۵	..... روش NBT	۸-۲-۲
۳۵	..... روش رنگ آمیزی رایت - گیمسا	۹-۲-۲
۳۶	..... روشهای آنالیز آماری	۱۰-۲-۲

فصل سوم

۳۷	..... نتایج	
۳۸	..... نتایج رشد و تکثیر سلولهای HL-60 بدون تأثیر مواد	۱-۳

- ۲-۲-۳- اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 ..... ۳۹
- ۲-۲-۳- نتایج اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از شمارش تریپان بلو ۳۹
- ۲-۲-۳- نتایج اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از روش MTT ۴۰
- ۳-۳- اثر زهر زنبور بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 ..... ۴۵
- ۳-۳-۱- نتایج اثر زهر زنبور بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از شمارش تریپان بلو ۴۵
- ۳-۳-۲- نتایج اثر زهر زنبور بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از روش MTT ۴۶
- ۳-۳-۳- مقایسه اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید با زهر زنبور عسل بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 ..... ۴۶
- ۳-۴- اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 ..... ۵۲
- ۳-۴-۱- نتایج اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از شمارش تریپان بلو ۵۲

۲-۴-۳- نتایج اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور

بر روی تکثیر و بقاء سلولهای HL-60 با استفاده از روش MTT ۵۳

۳-۵- اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر تمایز سلولهای HL-60 ۵۸

۳-۵-۱- نتایج اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر تمایز سلولهای HL-60 ۵۸

براساس تغییرات مورفولوژیکی ۵۸

۳-۵-۲- نتایج اثر آل-ترانس رتینوئیک اسید بر تمایز سلولهای

HL-60 براساس سنجش NBT ۵۹

۳-۶- اثر زهر زنبور بر تمایز سلولهای HL-60 ۶۰

۳-۶-۱- نتایج اثر زهر زنبور بر تمایز سلولهای HL-60 ۶۰

براساس تغییرات مورفولوژیکی ۶۰

۳-۶-۲- نتایج اثر زهر زنبور بر تمایز سلولهای HL-60 ۶۰

براساس سنجش NBT ۶۰

۳-۷- اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور

بر تمایز سلولهای HL-60 ۶۹

۳-۷-۱- نتایج اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور

بر تمایز سلولهای HL-60 بر اساس تغییرات مورفولوژیکی ۶۹

۳-۷-۲- نتایج اثر هم افزایی آل-ترانس رتینوئیک اسید و زهر زنبور

بر تمایز سلولهای HL-60 ..... NBT بر اساس سنجش ۷۹

فصل چهارم

بحث و تفسیر ۷۵

۱-۱- مروری بر مکانیسمهای دخیل در اثرات آل-ترانس

رتینوئیک اسید بر تکثیر و تمایز سلولهای HL-60 ..... ۷۷

۱-۲- مروری بر مکانیسمهای دخیل در اثرات بیولوژیکی

زهر زنبور عسل ۸۳

۱-۳- نتیجه گیری ۸۸

۱-۴- پیشنهادات ۸۹

فصل پنجم

منابع ۹۰

فصل اول

مقدمه

سلولهای بنیادی خونساز موجود در مغز استخوان در طی زندگی جنینی و بالغ بسمت سرنوشت‌های میلوبئیدی و لغنوئیدی تمایز پیدا می‌کنند؛ سیستم ایمنی متشكل از سلولهای دودمان میلوبئیدی است که خود شامل مونوپلیت، ماکروفاز و گرانولوسیت می‌باشد. تمایز سلولهای بنیادی خونساز بسمت دودمان میلوبئیدی برنامه ژنتیکی برنامه ریزی شده‌ای است که شامل انواع فاکتورهای رونویسی، رشد، محرک و سایر عوامل می‌باشد

.(Verploegen., 2002)

۱-۱- تمایز میلوبئیدی

تمایز میلوبئیدی را می‌توان یکسری از تعهدات^۱ سرنوشت سلولی^۲ دانست که با تعهد سلولهای بنیادی خونساز^۳ بسمت سرنوشت میلوبئیدی آغاز می‌شود. این سلولهای متعهد شده بصورت زیر دودمانی^۴ تخصص می‌یابند، بعنوان مثال بسمت سرنوشت‌های مونوپلیتی، ماکروفازی و یا گرانولوسیتی تمایز پیدا می‌کنند. تمایز میلوبئیدی توسط فاکتورها و عوامل مختلفی نظیر سایتوکینها، فاکتورهای محرک^۵، گیرنده‌های آنها و فاکتورهای رونویسی متعددی تنظیم می‌گردد .

(Skalnik.,2002)

۱-۱-۱- فاکتورهای رونویسی دخالت کننده در تنظیم تمایز میلوبئیدی

از کار انداختن^۶ یافته فاکتورهای رونویسی با استفاده از مهار کننده‌های آنتی سنس^۷ و یا نوترکیبی

¹-Commitments

²-Cell fate

³-Hematopoietic stem cell

⁴-Sub lineage

⁵-Stimulating factors

⁶-Ablation

⁷-Anti-sense

همولوکوسی در سلولهای بنیادی جنینی، امکان بررسی نقش انواع فاکتورها در مسیر تکوین^۱ میلوبئیدی را فراهم نموده است. فعالیت این فاکتورهای رونویسی توسط تنظیم رونویسی، برهmekنشهای پروتئینی و تغییرات کوالانسی قابل تنظیم می باشد. از جمله این فاکتورهای رونویسی می توان به موارد زیر اشاره نمود:

Core binding factor (CBF) یا AML، عضوی از خانواده Acute Myeloid Leukemia -۱ (Mi: باشد و بیان آن طی رشد و نمو میلوبئیدی اولیه بالا می باشد اما بدنال مرحله پرومیلوسیتی بیان آن کاهش می یابد، در نتیجه AML در تنظیم بیان ژنهای دخیل در مراحل اولیه رشد و نمو میلوبئیدی از قبیل interleukin 3(IL-3)، GM-CSF، CD38 و (IL-3) دخالت می کند (Wang and Speck., 1992, Takashi et al., 1995, Uchida et al., 1997).

۲- پروتئینهای متصل شونده به توالی تسریع کننده^۲ CCAAT، در تنظیم رشد و نمو میلوبئیدی مهم می باشند و C/EBPα عنوان عضوی از این خانواده در طی مراحل اولیه تمایز گرانولوسیتی بمیزان بالایی بیان می شود، اما در مراحل انتهایی و یا طی تمایز مونوسیتی/ماکروفازی بیان آن کاهش می یابد (Tsutsumi-Ishii et al., 2000).

۳- PU.1 در سلولهای B و ماکروفازها بمیزان بالا و در گرانولوسیتها و اثوزینوفیلها بمیزان کمتر بیان میشود اما در سلولهای خونساز اولیه^۴ CD34+ بیان آن پایینتر می باشد. نواحی اتصال PU.1 تقریباً در پرموتور تمامی ژنهای محدود به سلولهای میلوبئیدی نظریر ژنهای گیرنده های M-CSF وجود دارد (Chen et al., 1995).

¹-Development
²-Enhancer

۴- C-myc و C-myb، هردو این ژنها اونکوپروتئینهای^۱ را تولید می کنند که در سلولهای پیش ساز^۲ خونساز در حال تکثیر بیان می شوند و طی تمایز بیان آنها کاهش می یابد، بالا بردن بیان آنها منجر به عدم تمایز این سلولها خواهد شد (Skalnik., 2002).

۵- Sp1 Specificity Protein 1، در سلولهای میلوئیدی بمیزان بالایی بیان می شود و برای بیان تعدادی از ژنهای مخصوص میلوئیدی از جمله الاستازنوتروفیلی، پروتئیناز^۳، میلوپراکسیداز، (Saffer et al., 1991) لازم می باشد CD11c، CD11b، CD18، CD14.

۲-۱-۱- تمایز گرانولوسیتها

گلbulهای سفید خون یا لوکوسیتها را می توان به گرانولوسیتها، مونوسیتها و لنفوسیتها تقسیم بندی نمود. همانطور که از نام آنها پیداست گرانولوسیتها در سیتوپلاسم خود دارای گرانول باشند، این سلولها بیشترین تعداد سلولهای خون را تشکیل می دهند و خود به نوتروفیل، اثوزینوفیل و بازو فیل تقسیم می شوند (Verploegen., 2002).

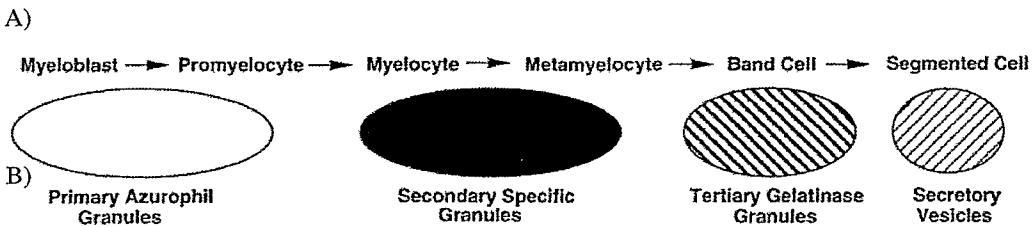
بر اساس شکل هسته و شکل گیری گرانولهای سیتوپلاسمی، تمایز نوتروفیلها را می توان به مراحل متعددی تقسیم بندی نمود: میلوبلاست، پرومیلوسیت، میلوسیت، متامیلوسیت، بند سل ها^۴ که دارای هسته های نواری شکل هستند و سلولهای سگمنته^۴ که دارای هسته های قطعه قطعه شده هستند (شکل ۱) (Skalnik., 2002).

¹-Oncoproteins

²-Progenitor cells

³-Band cell

⁴-Segmented cell

شکل ۱). مسیر تمایز نوتروفیلها: A - مسیر تمایز نوتروفیلها بر اساس نوع سلولها. B - مسیر تمایز نوتروفیلها بر اساس نوع گرانولها (Borregaard and Cowland, 1997).

انواع مختلفی از گرانولها در طی مراحل مختلف تکوین گرانولوسیتها ایجاد می شوند که شامل گرانولهای اولیه یا azurophil ، گرانولهای ثانویه یا specific و گرانولهای ثالث یا gelatinase می باشند (Borregaard & Cowland., 1997).

۱-۲- سلولهای سرطانی بنیادی^۱ و تمایز درمانی^۲

این نظریه که تعدادی از سلولهای سرطانی ویژگیهای مشابه با سلولهای بنیادی دارند ابتدا در قرن نوزدهم توسط Julius Conheim و Raoul Virchow مطرح شد، نظریه آنان بر این اساس استوار بود که ویژگیهای مشترک نیایی مابین سلولهای جنبی در حال تکوین و برخی سلولهای سرطانی وجود دارد، برای مثال هردو توانایی خود نوسازی^۳، تکثیر و تمایز از خود نشان میدهند.

خود نوسازی و تمایز از ویژگیهای سلولهای بنیادی بحساب می آیند که آنها را قادر به پایداری و در عین حال تولید سلولهای تمایز یافته می نماید (Wu., 2008).

¹-Cancer stem cell

²-Differentiation therapy

³-Self-renewal

یکی از اولین تجربیاتی که وجود سلولهای سرطانی بنیادی را تأثیر نمود در سال ۱۹۶۰ انجام گرفت، در این تجربه با پیوند سلولهای تومور یک بیمار به نقطه دیگری از بدن آن بیمار، دیده شد که تنها تعدادی از سلولهای تومور اولیه قادر به ایجاد تومور در جایی دیگر از بدن میباشد (Gil et al., 2008). در واقع در داخل جمعیتی از سلولهای سرطانی زیر گروهی از این سلولها بعنوان سلولهای بنیادی تجدید شونده عمل می کنند (Li & Neaves., 2006).

در سال ۱۹۸۷، Pierce و همکارانش نظریه تمایز سلولهای سرطانی را مطرح نمودند، در همان سال Sachs کشف کرد که اگر تمایز در سلولهای لوکمیابی القاء شود این نوع سرطان کنترل خواهد شد (Gilbert., 2006). سلولهای سرطانی بنیادی در بسیاری از تومورها از جمله تومورهای پروستات، مغز، تخمدان و سینه شناسایی شده اند و این سلولها تنها ۱ تا ۲ درصد از جمعیت سلولهای تومور را تشکیل می‌دهند (Gil et al., 2008).

با این نظریه که برخی از سلولهای سرطانی نوعی سلول بنیادی محسوب می‌گردند مهار تکثیر و القاء تمایز آنها مطرح می‌گردد که امروزه تحت عنوان تمایز درمانی در درمان سرطان مطرح می‌گردد. در این روش با استفاده همزمان از مواد کشنده سلول و القاء کننده تمایز، سلولهای سرطانی در حال تکثیر و سلولهای بنیادی در حال خودنوسازی دچار مرگ سلولی می‌گردند و سلولهای مقاوم در برابر مرگ نیز توسط مواد القاء کننده، تمایز می‌یابند تنها یاتاً طبق مرگ برنامه ریزی شده و یادراثر مواد کشنده دچار مرگ شوند. در این حالت، سلولی که با تقسیم خود مجدداً سلولهای سرطانی تولید نماید وجود نخواهد داشت (Miller & Waxman., 2002).

۱-۳- سرطان حاد پرومیلوسیتی^۱

سرطان حاد پرومیلوسیتی نوعی از سرطان حاد میلوئیدی است که درا ثریک جابجا بی^۲ کروموزومی ایجاد می گردد. سرطان حاد پرومیلوسیتی با تجمع سلولها در مرحله پرومیلوسیتی، تکثیر بی رویه و عدم تمایز نهایی این سلولها تعریف می شود. در افراد مبتلا به سرطان حاد پرومیلوسیتی یک جابجا بی کروموزومی بصورت (q22;q12-21) t(15;17)^۳ صورت میگیرد که منجر به اتصال رن RAR α روی کروموزوم ۱۷ به ژن Promyelocyte Leukemia (PML) روی کروموزوم ۱۵ شده و باعث ایجاد یک پروتئین مرکب تحت عنوان PML-RAR α میشود، این پروتئین مرکب بوجود آمده دارای عملکردهایی است که منجر به ایجاد سرطان میلوئیدی میگردد. از جمله عواقب مولکولی ایجاد این پروتئین می توان به موارد زیر اشاره نمود:

۱- پروتئین PML-RAR نسبت به پروتئین RAR α تمایل بالاتری نسبت به هیستون داستیلازها دارد، در نتیجه دوزهای بالاتری از رتینوئیک اسید، جهت جدا نمودن کمپلکس هیستون داستیلاز حاوی هم - مهارکننده^۴ از PML-RAR α نیاز میباشد.

۲- پروتئین PML-RAR α ویژگیهای اولیگومریزاسیون متفاوت تری نسبت به RAR α دارد، در واقع PML-RAR α ها هومودایمرهایی تشکیل میدهند که دو مولکول هم - مهارکننده را بکار میگیرند، در حالیکه هترو دایمر RAR-RXR تنها یک هم - مهارکننده را بکار میگیرد. هنگامیکنے دایمرها یا اولیگومرها PML-RAR α به عناصر پاسخ دهنده^۴ متصل می شوند به عنوان فاکتورهای

¹-Acute promyelocyte leukemia

²-Translocation

³-Co-repressor

⁴-Response element

رونویسی خاموش کننده ای عمل می کنند که فعالیت رونویسی واسطه شده توسط هترو دایمر RAR-RXR را مهار می نمایند.

۳- فعالیت پروتئین PML نیز در اثر ایجاد این پروتئین ترکیبی چهار اختلال می گردد. کارسینوژنهای شیمیایی را مهار میکند و به عنوان یک عامل پیش آپیتووز^۱ عمل میکند. موشهای Pml- در مقابل بسیاری از سیگنانهای القاء کننده آپیتوزیس مقاوم می باشند.

۴- یکی دیگر از اثرات شکل گیری PML-RARα مهار شدن تمایز در مرحله پرومیلوسیتی می باشد (Altucci et al., 2004).

علاوه بر این جابجایی کروموزومی، چهار جابجایی دیگر مرتبط با این نوع سرطان درسطح مولکولی شناسایی شده است که عبارتند از:

-۱- که ژن NPM (Nucleophosmin) را به ژن RARα متعلق میکند، -۲- که ژن PLZF را به ژن RARα (Promyelocytic- t(11;17)(q23;q21) میکند، -۳- که ژن RARα را به ژن t(11;17)(q13;q21) متعلق میکند، -۴- که ژن STAT5b را به ژن RARα متعلق میکند.

ژن NPM ژنی است که از لحاظ تکاملی در بین پستانداران حفظ شده است و در انسان حاوی ۱۲ اگزون می باشد، سطح بیان این ژن در سلولهای میلوئیدی در حال تکثیر و بلاستهای لوکمیایی بالا می باشد و کاهش بیان آن منجر به عدم ورود سلول به میتوز میگردد؛ بیان این ژن در فازهای S و G₂ چرخه سلولی بالا می باشد، در جابجایی کروموزومی (q35;q21) t(5;17)(q35;q21) بوجود آمدن پروتئین شیمیریک NPM-RARα منجر به مهار شدن تمایز میلوئیدی و تکثیر بی رویه سلولهای

^۱- Pro-apoptogenic